

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quod præmium recipientibus, & pœna non recipientibus
Euangelium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

hominem infamem, contumacem, rebellem diuertere, aliud est enim conuersari, & monere, etiam ad conuiuium accedere, aliud est longiore tempore vti hominis hospitio. Dignus ergo censetur, qui hospites sanctos excipiat, vir honestus, boni testimonii, quique contentiose veritati non reluctetur. Neque enim de iustitia, & interna dignitate intelligendus est dominus. Quis enim ea de re prudenter interrogari, quis libere, secureque respondere possit? Talem hospitem postquam inuenissent, manere ibi iubet, donec vrbe exeant. Quod Lucas indicat, cum ait, *Nolite transire de domo in domum*, quasi praesentium fastidiosi, & ad commodiora tendentes. Itaque digni non sunt hoc loco illi, qui opponuntur canibus, & porcis, non enim de illis, quibus annuncandum sit Euangelium loquitur, sed de Euangelistarum hospitibus.

Nec peccatores indigni, nam ad eos mittuntur medici; clamant vero, *ut agant poenitentiam*, dubio procul poenitentia indigi, ac proinde peccatores.

§. 2. Musculus hoc loco impugnatur meritum congrui. [Quid facit et doctor aliquis non gratia, sed meriti humani? ille mox disputaret de merito congrui & condigni. Istam dignitatem, de qua Christus hic loquitur, tribueret bono morui viribus humanis elicitio: vocaret meritum congrui, quo gratia prima promeretur: deinde adderet, illud vero meritum non sufficere ad salutem, sed opus esse merito condigni: hoc est, bonis operibus, quibus homo dignus redderetur vita & salute aeterna. Ista pestis summo opere cauenda est, & firmiter tenendum, ex viribus humanis nos nec gratiam, nec salutem promereri aliquo merito, siue congrui, siue condigni: sed omnia caelestis gratia computanda, esseque salutis aeternae participem eum dignum, de quo iam dixi, qui nempe oblatam gratiam, quam nunquam promeruit, de qua nunquam cogitauit, non recusat, sed cupide amplectitur, id quod illi dantur facit, qui ad hoc praordinati sunt.]

Profecto Doctor meriti humani illud diceret; at sane Catholicis nequaquam. Nemo enim Catholicorum est, qui dicat naturae viribus, sine gratia praeniente, & fide de congruo hominem mereri, & si forte quispiam ita diceret eum Concilium Tridentinum damnaret, sess. 6. c. 5. & 6. can. 1. 2. & 3. Meritum enim de congruo non est, nisi ex gratia adiuuante ad poenitentiam dispositio. Meritum porro de congruo, non est cui merces debetur ex iustitia Dei promittentis, sed quadam conuenientia operis. Non enim meritum de congruo certum est. Promissione enim diuina non nititur, qua sola merces certa decernitur. Est igitur meritum de congruo cui Deus mercedem interdum dat de congruo, quia opus est à gratia profectum, habetque aliquam ad praemia proportionem, non tamen ex iustitia & misericordia, sed sola misericordia; quia cum nil promiserit, nil debet, at vero homini iustificato, & bene operanti praemium dat ex misericordia, simul & iustitia, quia daturum se promisit.

VERSUS 12. 13. 14.

Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes: Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra reuertetur ad vos. Et qui cumque non receperit vos, neque au-

dierit sermones vestros: exeuntes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem, de pedibus vestris.

QUESTIO I.

Quod praemium recipientibus, & poena non recipientibus Euangelium?

§. 1. Pacem adferunt Apostoli recipientibus, poenas Sodomorum supplicis grauiore reicientibus. Multi ea verba: λέγοντες, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Dicentes pax huic domui, omittunt, hodierna Graeca pleraque non habent; quinque libri apud Bezam habent. Legit Hilari. Chrysost. Theophylactus, codex Romanus, at Franciscus Lucas, in vtriusque notis iudicat omittendum. Syrus omittit, tantum enim habet, *שלום בית* Schalom schelameth debetha. Postulate pacem domus. Quod si ea quae sequuntur consideremus, facile apparebit, formam salutationis adiunctam fuisse, non enim dicit Christus; redibit ἀποστολὴς vester, seu salutio vestra ad vos, sed pax vestra, quod quidem in Syro satis intelligi potest conuenienter dictum, cum salutio sit pacis precatio, in latino tamen & graeco aliquid desiderari videtur. M. h. i. Lucae 10. 6. controuersia decisa videtur, *Dicite primum, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Pax huic domui*, verba ergo illa Dominus protulit, & verba sunt salutationis, quo loco Syrus eodem modo habet.

§. 2. Pax redibit ad Apostolos, ut eam aliis offerre, illique Euangelium praedicare possint. Nam illi pacem tenentes, indignos se iudicant regno Dei; ut Act. 13. habetur, atque ita contingit, quod ita solet: ἀπιστοὶ ποτὶς ἀπώλεσαν τὸν δόξαν. Incredulitates viros multos perdidit. Quod vero quaedam habent reuertitur, alia reuertitur, sensum non mutat. Graeca habent *ἐπιστρέφεται*, reuertitur, nostrum textum adiuvat Luc. 10. 11. 6. ubi habet, *ἀνακύβετε, reuertetur*. Itaque vel bis dixit Dominus, vel in futuro dixit: lectio enim controuersae alia certa corrigenda est.

§. 3. Pulueris excussio, grauem execrationem imputat. 2. Edr. c. 5. 13. Nehemias excutit puluerem vestimenti in eos, qui fidem datam violantur. Itaque cum tantam Dei gratiam repudiarent, nihil sibi cum illis fore protestantur, nihil lucri se causa egisse, quin ipsum puluerem refundere: Imo vereri ne vel contactu pulueris tam impiae ciuitatis contaminentur, ipsum insuper puluerem in suprema die eorum contumacia, & impoenitentia testaturum, futurumque; ut instar pulueris quem tu: bo raprat ad exitium vsq; ventilentur, ut Psal. 1. 5. Deus impiis minatur. Quibusdam in codicibus est *ἐξω*, in aliis deest. In Graecis & Syriacis est, *de domo vel ciuitate illa, ἐκείνη*, quod etiam est in Hilario, & habet manuscriptum Iohannis Hentenii.

§. 4. Ridicule Wolfgangus Musculus accusat hoc loco anabaptistas. [Delinquant etiam hic anabaptistae, qui cum non solum non recipientur nec audiantur, sed eiciantur etiam ex viribus, eiectioni recurrunt contra istam Christi praecptionem. Sed quid opus est haec regula Christi illis, qui nec à Christo mittuntur, nec doctrinam Christi, sed suas opiniones obtrudere cupiunt.]

Nonne idem in Gallia, Belgio, Germania fecerunt semper, faciuntque Calviniani? Nonne se ingerunt, & vno ostio emissi, per decem redeunt? Non est autem mens legislatoris, ut cum primum resistitur, aut persecutio mouetur, continuo desperent, si multi resistunt, aliqui conuertentur. Non excusandum anabaptistam zelum, sed officium doctoris ostendo, post mille carceres, & exilia redeat, si animis illius aduentus salutaris futurus est.

QUESTIO